

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ 14 ” 04 20 16 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 8.01010501 Корекційна освіта (логопедія)

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація спеціальна психологія

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма інтегрованого курсу «Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти» для студентів спеціальності 8.01010501 «Корекційна освіта (логопедія)».

Розробники: Мартинчук Олена Валеріївна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка;

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, професор кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка;

Луцько Катерина Василівна, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “13” січня 2016 року № 10

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини _____ Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	
II. Тематичний план навчальної дисципліни	
III. Програма	
<i>Модуль I. Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології</i>	
<i>Модуль II. Сучасні психолог-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти</i>	
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти»	
V. Плани практичних і семінарських занять	
VI. Завдання для самостійної роботи	
VII. Система поточного та підсумкового контролю	
VIII. Методи навчання	
IX. Методичне забезпечення курсу	
X. Рекомендована література	
Основна	
Додаткова	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з інтегрованого курсу «Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану спеціальності 8.01010501 «Корекційна освіта (логопедія)».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Інтегрований курс складається з двох змістових модулів: «Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології» та «Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти».

Предметом вивчення інтегрованого курсу «Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти» є медико-біологічні і психолого-педагогічні знання і підходи до проблем корекційної освіти, порівняльний аналіз виявлених проблем.

Предметом вивчення модулю 1 «Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології» є медико-біологічні знання і підходи до проблем корекційної освіти, порівняльний аналіз виявлених дефектологічних проблем, способів організації їхнього розв'язання.

Мета і завдання модулю 1 «Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології» – формування у студентів наукових знань і підходів до проблем спеціальної дефектологічної освіти, оволодіння порівняльним аналізом виявлених проблем, способів організації їх розв'язання.

Предметом вивчення модулю 2 «Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти» є наукові педагогічні, психологічні знання і підходи до проблем корекційної освіти, порівняльний аналіз виявлених дефектологічних проблем, способів організації їхнього розв'язання.

Мета і завдання модулю 2 «Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти» – формування у студентів наукових педагогічних знань і підходів до проблем спеціальної дефектологічної освіти, оволодіння порівняльним аналізом виявлених проблем, способів організації їх розв'язання; ознайомлення із сучасними тенденціями розвитку науки і корекційної освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні після

опанування інтегрованим курсом «Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти»:

знати:

- сучасний стан наукового знання і перспективи його розвитку,
- досягнення вітчизняної та зарубіжної науки з проблем дефектології,
- основні інноваційні технології в корекційній освіті;

уміти:

- пропонувати вирішення актуальних проблем розвитку наукового знання;
- працювати з різними джерелами інформації;
- організовувати і проводити аналіз умов і факторів освітнього процесу з метою його оптимізації;
- проектувати і реалізовувати корекційно-освітній процес в інноваційному режимі.

Вивчення дисципліни «Актуальні питання дефектології і корекційної освіти» передбачає формування у студентів наступних **фахових компетентностей**:

загальнопрофесійних компетентностей:

– вміння визначати актуальні проблеми навчання, виховання і розвитку осіб з особливими освітніми потребами, проблеми наукових досліджень із спеціальної педагогіки та психології; здатність до самостійної організації, планування наукових досліджень та розв'язання поставлених проблем.

– здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з тяжкими порушеннями мовлення в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах; реабілітаційних установах;

– професійні цінності: практика згідно з принципами деонтології, пов'язаними з професійною діяльністю вчителя-логопеда; усвідомлення педагогічних, психологічних та соціальних наслідків в сфері професійної діяльності.

компетентності у сфері корекційно-педагогічної діяльності:

– уміння проектувати індивідуальні маршрути розвитку, освіти, соціальної адаптації та інтеграції осіб з порушеннями психофізичного розвитку на основі результатів їхнього психолого-педагогічного вивчення;

– здатність до забезпечення міждисциплінарної взаємодії за умови вирішення актуальних корекційно-педагогічних завдань;

– глибокі знання та розуміння сучасних уявлень про зміст, принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з особами, які мають порушення психофізичного розвитку;

компетентності у сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності:

– здатність до психолого-педагогічного вивчення осіб з порушеннями психофізичного розвитку з метою виявлення особливостей їхнього розвитку, здійснення комплексного супроводу; прогнозування їхніх потреб у корекційно-педагогічних, спеціальних психологічних, медичних та соціальних послугах;

компетентності у сфері організаційно-управлінської діяльності (лідерство, менеджмент та командна робота):

– здатність працювати з окремими людьми та командами з метою сприяння високоякісному комплексному супроводу особистості з порушеннями психофізичного розвитку;

– здатність до організації корекційно-педагогічного процесу в освітніх установах, закладах охорони здоров'я і соціального захисту.

Для студентів V курсу кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю 1 «Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології», становить 60 год. (2 кредити), з них 8 год. – лекційних, 8 год. семінарських, 4 год. – модульного контролю, 40 год. самостійної роботи.

Для студентів V курсу кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення модулю 2 «Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти», становить 60 год. (2 кредити), з них 8 год. – лекційних, 8 год. семінарських, 4 год. – модульного контролю, 40 год. самостійної роботи.

Вивчення інтегрованого курсу закінчується заліком.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис інтегрованого курсу

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна
	Напрямок підготовки	
Модулів – 4	Спеціальність: 8.01010501 «Корекційна освіта (логопедія)»	Рік підготовки
		5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість годин – 120 год.		10-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2		16 год.
		Семінарські
	16 год.	
	Самостійна робота	
	80 год.	
	Модульний контроль	
	8 год.	
		Вид контролю інтегрованого курсу: залік

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Модуль I. Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології									
<i>Змістовий модуль 1. Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості</i>									
1	Клінічні основи дефектології та їх значення для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості	14	4	2		2		10	
2	Проблема онтогенезу психічного розвитку дитини в нормі та патології	14	4	2		2		10	
	Модульний контроль	2							2
	Разом за змістовий модуль 1	30	8	4		4		20	2
<i>Змістовий модуль 2. Клінічні засади вивчення порушень розвитку</i>									
3	Структура порушеного розвитку	14	4	2		2		10	
4	Етіологія і патогенез психічних та неврологічних розладів у дитячому віці	14	4	2		2		10	
	Модульний контроль	2							2
	Разом за змістовий модуль 2	30	8	4		4		20	2
	Разом за модулем 1	60	16	8		8		40	4
Модуль II. Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти									
<i>Змістовий модуль 3. Понятійно-термінологічні проблеми в умовах сучасних міжнародних інтеграційних процесів в освіті</i>									
5	Основні категорії корекційної педагогіки і спеціальної психології та понятійно-термінологічні проблеми в умовах міжнародних інтеграційних процесів в освіті.	14	4	2		2		10	

6	Сучасні погляди на норму та порушення. Сучасні підходи до дизонтогенезу, визначення його параметрів і типів.	14	4	2		2		10	
	Модульний контроль	2							2
	Разом за змістовий модуль 3	30	8	4		4		20	2
<i>Змістовий модуль 4. Сучасні проблеми корекційної освіти</i>									
7	Сучасні проблеми корекційної педагогіки, спеціальної психології та корекційної освіти в контексті розвитку цивілізації.	14	4	2		2		10	
8	Проблеми розвитку інклюзивної освіти в Україні.	14	4	2		2		10	
	Модульний контроль	2							2
	Разом за змістовий модуль 4	30	8	4		4		20	2
	<i>Разом за модулем 2</i>	60	16	8		8		40	4
	<i>Разом за навчальним планом</i>	120	32	16		16		80	8

III. ПРОГРАМА

МОДУЛЬ I

Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології

Змістовий модуль 1. Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості

Лекція 1.

Клінічні основи дефектології та їх значення для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості (2 год.)

Сукупність основних знань з біології людини, медицини та її різних галузей: нормальної та патологічної анатомії людини різного віку, нейрофізіології, неврології, нейропсихології, психопатології, психіатрії, психотерапії, ортопедії, педіатрії як клінічні основи корекційної педагогіки і спеціальної психології.

Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного погляду на людину, її строки і послідовність анатомо-функціональних відношень в процесі розвитку вищих психічних функцій, на можливості подолання негативних тенденцій в її розвитку.

Семінарське заняття 1. Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості.

Лекція 2.

Проблема онтогенезу психічного розвитку дитини в нормі та патології (2 год.)

Онтогенетичний підхід у вивченні психічних розладів дитячого віку. Принципи розрізнення психологічних феноменів і психопатологічних симптомів; поняття „екзогенне-ендогенне-психогенне”.

«Психічний дизонтогенез» як порушення психічного розвитку в дитячому та підлітковому віці в результаті розладу дозрівання структур і функцій головного мозку.

Семінарське заняття 2. Порівняльна характеристика класифікацій дизонтогенезу В.В. Ковальова, В. В. Лебединського, Н. Я. Семаго, М. М. Семаго .

Змістовий модуль 2. Клінічні засади вивчення порушень розвитку

Лекція 3.

Структура порушеного розвитку (2 год.)

Особливості взаємозв'язку між первинним і вторинними порушеннями. Характеристика первинного дефекту. Зворотний характер вторинних порушень розвитку.

Поняття: «адаптація-дезадаптація, компенсація-декомпенсація».

Діагностична практика складників порушення розвитку.

Семінарське заняття 3. Первинний і вторинний дефекти в клінічних характеристиках порушень розвитку.

Лекція 4.

(2 год.)

Етіологія і патогенез психічних та неврологічних розладів у дитячому віці

Механізми захворювань нервової системи. Синдром як комплекс симптомів хвороби, пов'язаних єдністю походження. Граничні психічні стани. Розлади рухової системи. Симптоми розладів перцептивної сфери. Порушення розумового розвитку.

Семінарське заняття 4. Клінічні характеристики мовленнєвих порушень.

МОДУЛЬ II

Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти

Змістовий модуль 3. Понятійно-термінологічні проблеми в умовах сучасних міжнародних інтеграційних процесів в освіті

Лекція 5. Основні категорії корекційної педагогіки і спеціальної психології та понятійно-термінологічні проблеми в умовах міжнародних інтеграційних процесів в освіті (2 год.)

Виховання, освіта і розвиток дітей з психофізичними порушеннями як цілеспрямований процес формування особистості і діяльності, передачі і засвоєння знань, умінь і навичок, основний засіб їх соціалізації.

Понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки і спеціальної психології. Понятійно-термінологічні проблеми в умовах сучасних міжнародних інтеграційних процесів в освіті. Відповідність понятійно-термінологічного апарату сучасним концептуальним засадам, на яких ґрунтується корекційна педагогіка і спеціальна психологія та на яких вони розвиватимуться в XXI столітті. Пошук шляхів подолання існуючого бар'єру між вітчизняною понятійною мовою і понятійною мовою світового педагогічного співтовариства; упорядкування понятійно-термінологічного словника корекційної педагогіки і спеціальної педагогіки.

Семінарське заняття 5. Понятійно-категоріальний апарат дефектології в умовах розвитку гуманістичної парадигми науки.

Лекція 6. Сучасні погляди на норму та порушення. Сучасні підходи до

дизонтогенезу, визначення його параметрів і типів (2 год.)

Сучасні підходи до визначення поняття дизонтогенезу. Параметри дизонтогенезу. Типи порушень психічного розвитку: недорозвиток, затриманий розвиток, ушкоджений розвиток, дисгармонійний розвиток.

Загальна характеристика понять «норма», «нормальний психічний розвиток». Середньостатистична і функціональна норма. Умови, що визначають можливості розвитку дитини. Загальні закономірності розвитку психіки в нормі. Фактори ризику (умови та особливості життя, вроджені та набуті властивості організму), які підвищують вірогідність виникнення у індивідуума хвороби або несприятливо впливають на перебіг і прогноз наявного захворювання.

Семінарське заняття 6. Сучасні наукові розвідки у галузі корекційної педагогіки, спеціальної психології, логопедії і логопсихології.

Змістовий модуль 4. Сучасні проблеми корекційної освіти

Лекція 7. Сучасні проблеми корекційної педагогіки, спеціальної психології та корекційної освіти в контексті розвитку цивілізації (2 год.)

Розуміння сучасних проблем корекційної педагогіки і спеціальної психології в контексті розвитку цивілізації. Відображення світової і вітчизняної історії корекційної освіти в еволюції ставлення держави і суспільства до осіб з порушеннями психофізичного розвитку у різні історичні епохи. Модернізація системи корекційної освіти як сучасний етап цієї історії. Розвиток інклюзивної освіти як закономірний етап розвитку освіти дітей з психофізичними порушеннями.

Семінарське заняття 7. Шляхи модернізації корекційної освіти.

Лекція 8. Проблеми розвитку інклюзивної освіти в Україні (2 год.)

Інклюзивна освіта як освітня інновація корекційної освіти. Бар'єри на шляху впровадження інклюзивної освіти в Україні. Проблеми розвитку інклюзивної освіти та можливі шляхи їх розв'язання.

Семінарське заняття 8. Сучасні вітчизняні і зарубіжні наукові розвідки у сфері інклюзивної освіти.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти»
Разом: 120 год., лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 80 год., модульний контроль – 8 год., залік.

МОДУЛЬ І АКТУАЛЬНІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕФЕКТОЛОГІЇ				
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	<i>Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості</i>		<i>Клінічні засади вивчення порушень розвитку</i>	
Кіл. балів за модуль	49 балів		49 балів	
Теми	1	2	3	4
Теми лекцій	Клінічні основи дефектології та їх значення для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості (1б.)	Проблема онтогенезу психічного розвитку дитини в нормі та патології (1б.)	Структура порушеного розвитку (1б.)	Етіологія і патогенез психічних та неврологічних розладів у дитячому віці (1б.)
Теми семінарських занять	1 Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості (1б.)	2 Порівняльна характеристика класифікації дизонтогенезу В. В. Ковальова, В. В. Лебединського, Н. Я. Семаго, М. М. Семаго (1б.)	3 Первинне порушення і вторинні відхилення в клінічних характеристиках порушень розвитку (1б.)	4 Клінічні характеристики мовленнєвих порушень (1б.)
Бали за роботу на семінарських заняттях	10 балів		10 балів	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	

МОДУЛЬ II СУЧАСНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕФЕКТОЛОГІЇ І КОРЕКЦІЙНОЇ ОСВІТИ				
Модулі	Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	<i>Понятійно-термінологічні проблеми в умовах сучасних міжнародних інтеграційних процесів в освіті</i>		<i>Сучасні проблеми корекційної освіти</i>	
Кіл. балів за модуль	49 балів		49 балів	
Теми	5	6	7	8
Теми лекцій	Основні категорії корекційної педагогіки і спеціальної психології та понятійно-термінологічні проблеми в умовах міжнародних інтеграційних процесів в освіті (16.)	Сучасні погляди на норму та порушення. Сучасні підходи до дизонтогенезу, визначення його параметрів і типів (16.)	Сучасні проблеми корекційної педагогіки, спеціальної психології та корекційної освіти в контексті розвитку цивілізації (16.)	Проблеми розвитку інклюзивної освіти в Україні (16.)
Теми семінарських занять	5	6	7	8
	Понятійно-категоріальний апарат дефектології в умовах розвитку гуманістичної парадигми науки (16.)	Сучасні наукові розвідки у галузі корекційної педагогіки, спеціальної психології, логопедії і логопсихології (16.)	Шляхи модернізації корекційної освіти (16.)	Сучасні вітчизняні і зарубіжні наукові розвідки у сфері інклюзивної освіти (16.)
Бали за роботу на семінарських заняттях	10 балів		10 балів	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	
залік				

Всього: 196 балів; коеф. 1,96.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ I

Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології

Семінарське заняття 1

Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості

План

1. Сукупність основних знань з біології людини, медицини та її різних галузей: нормальної та патологічної анатомії людини різного віку, нейрофізіології, неврології, нейропсихології, психопатології, психіатрії, психотерапії, отоларингології, офтальмології, ортопедії, педіатрії, сурдології як клінічні основи корекційної педагогіки і спеціальної психології.

2. Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного погляду на людину, її строки і послідовність анатомо-функціональних відношень в процесі розвитку вищих психічних функцій, на можливості подолання негативних тенденцій в її розвитку.

Семінарське заняття 2

Порівняльна характеристика класифікації дизонтогенезу В. В. Ковальова, В. В. Лебединського, Н. Я. Семаго, М. М. Семаго.

План

1. Параметри розподілу порушень розвитку (за класифікаціями різних авторів).
2. Аналіз структурних компонентів класифікацій.
3. Практичне застосування розроблених класифікацій.

Семінарське заняття 3

Первинне порушення і вторинні відхилення в клінічних характеристиках порушень розвитку

План

1. Поняття клінічна характеристика. Системно-структурна модель психічного дизонтогенезу.
2. Особливості структури дефекту в осіб з сенсорними порушеннями.
3. Первинні й вторинні порушення в осіб з ДЦП.
4. Структура дефекту за ментальних вад.
5. Особи зі складною структурою дефекту.

Семінарське заняття 4

Клінічні характеристики мовленнєвих порушень

План

1. Первинний дефект і вторинні відхилення за мовленнєвих розладів.
2. Клінічна характеристика дизартрії.
3. Клінічна характеристика афазії.
4. Клінічна характеристика алалії.
5. Клінічна характеристика дислексії та дисграфії.

МОДУЛЬ II

Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти

Семінарське заняття 5

Понятійно-категоріальний апарат дефектології в умовах розвитку гуманістичної парадигми науки.

План

1. Проаналізувати різні визначення основних категорій дефектології. Виокремити спільне і відмінне у визначеннях.
2. Охарактеризувати понятійно-категоріальний апарат за часів радянської дефектології.
3. Визначити, які зміни відбувались і відбуваються з понятійно-категоріальним апаратом за часів незалежної України. З чим це пов'язано?
4. Охарактеризуйте зарубіжні підходи до визначення основних категорій спеціальної педагогіки.

Семінарське заняття 6

Сучасні наукові розвідки у галузі корекційної педагогіки, спеціальної психології, логопедії і логопсихології

План

1. На основі аналізу авторефератів дисертаційних досліджень останніх п'яти років визначити основні проблеми, які цікавлять науковців на сучасному етапі розвитку науки.
2. Розкрити проблему одного дослідження та шляхи її вирішення (галузь дефектології на вибір студента).

Семінарське заняття 7

Шляхи модернізації корекційної освіти

План

1. Визначити основні проблеми корекційної освіти на сучасному етапі її розвитку.
2. Виокремити одну проблему корекційної освіти та показати шляхи її розв'язання в теорії і практиці.

Семінарське заняття 8
Сучасні вітчизняні і зарубіжні наукові розвідки
у сфері інклюзивної освіти

План

1. На основі аналізу авторефератів дисертаційних досліджень останніх п'яти років визначити основні проблеми, які цікавлять науковців у сфері інклюзивної освіти.
2. На основі аналізу бази EBSCO (інформаційні ресурси бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка) визначити проблеми розвитку інклюзивної освіти за кордоном.
3. Розкрити проблему одного дослідження та шляхи її вирішення (вітчизняне чи закордонне дослідження на вибір студента).

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ I

Актуальні медико-біологічні проблеми дефектології

Тема 1. Клінічні основи дефектології. Значення клінічних основ дефектології для формування цілісного наукового погляду на розвиток особистості.

На основі опрацювання клініко-психологічних словників, наукових статей, інформаційних ресурсів скласти словник «Клінічні поняття дефектології».

Тема 2. Проблема онтогенезу психічного розвитку дитини в нормі та патології.

На основі опрацювання наукових статей та інформаційних ресурсів написати міні-реферат на тему «Нормативний і порушений розвиток: критерії визначення дизонтогенезу».

Тема 3. Клінічні засади вивчення порушень розвитку.

Використовуючи будь-яку класифікацію дизонтогенезу, заповнити таблицю, яка має такі змістовні частини: порушення розвитку; механізм порушення; можливі

наслідки.

Тема 4. Етіологія і патогенез психічних та неврологічних розладів у дитячому віці

Написати тези до клінічної характеристики будь-якого з основних мовленнєвих розладів.

МОДУЛЬ II

Сучасні психолого-педагогічні проблеми дефектології і корекційної освіти

Тема 5. Основні категорії корекційної педагогіки і спеціальної психології та понятійно-термінологічні проблеми в умовах міжнародних інтеграційних процесів в освіті.

На основі опрацювання дефектологічних словників, наукових статей, інформаційних ресурсів скласти словник «Сучасні категорії (основні поняття) дефектології».

Тема 6. Сучасні погляди на норму та порушення. Сучасні підходи до дизонтогенезу, визначення його параметрів і типів.

На основі опрацювання наукових статей та інформаційних ресурсів підготувати письмову інформацію про сучасні погляди на норму та порушення.

Тема 7. Сучасні проблеми корекційної педагогіки, спеціальної психології та корекційної освіти в контексті розвитку цивілізації.

На основі опрацювання наукових статей та інформаційних ресурсів підготувати письмову інформацію про існуючі на сьогодні проблеми корекційної освіти та показати шляхи їх розв'язання в теорії і практиці.

Тема 8. Проблеми розвитку інклюзивної освіти в Україні.

На основі опрацювання нормативних документів, статей у науковій літературі та фахових періодичних виданнях, матеріалів бази EBSCO підготувати письмову інформацію про існуючі на сьогодні проблеми інклюзивної освіти та показати шляхи їх розв'язання в теорії і практиці.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення здобувачів другого (магістерського) рівня із дисципліни

«Актуальні проблеми дефектології і корекційної освіти» оцінюються за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Система оцінювання навчальних досягнень студентів за Європейською (ECTS) шкалою подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	8
2.	Відвідування семінарських і практичних занять	8
3.	Робота на практичних заняттях	40
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3, 4)	100
5.	Самостійна робота	40
Підсумковий рейтинговий бал		196 бали Коеф. = 1,96

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, доповіді, презентація завдань для практичних занять, участь в інтерактивних обговореннях.

➤ **Методи письмового контролю:** карти знань, картки для самостійної роботи, конспекти занять.

➤ **Комп'ютерного контролю:** модульне тестування, презентації доповідей та творчих проєктів.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
А	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими,

		незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
Fx	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за відвідування лекцій, семінарських занять, поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, написання модульної контрольної роботи.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі тестового контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

проблемного, проблемно-пошукового, діалогічного, інтерактивного навчання.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ електронний навчальний курс;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Астапов В.М. Введение в дефектологию с основами нейро- и патопсихологии / В.М. Астапов. – М.: Международная педагогическая академия, 1994. – 215 с.
2. Бадалян Л.О. Детская неврология. – М.: Медицина, 1984. – 576 с.
3. Борякова Н.Ю. Педагогические системы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии: [учебное пособие для студентов педвузов] / Наталья Юрьевна Борякова. – М.: АСТ: Астрель, 2008. – 222 с.
4. Власова Т.О. О детях с отклонениями в развитии / Т.О. Власова, М.С. Певзнер. – М.: Просвещение, 1995. – 175 с.
5. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
6. Дефектологічний словник: навчальний посібник / За редакцією В.І.Бондаря, В.М.Синьова. – К.: «МП Леся», 2011. – 528 с.

7. Клиническая психология: [учебник] / Под ред. Б.Д.Карвасарского. – С.-П.: Питер, 2007. – 543с.
8. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.:Саммит книга, 2009. – 269 с.
9. Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та перспективу. – К., 2003.
10. Логопедія: [підручник] / За ред. М.К. Шеремет. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 375 с.
11. Лурия А.Р., Основы нейропсихологии. – М.: Издательский центр "Академия", 2003. - 384 с.
12. Маруненко І.М. Роль спадковості та навколишнього середовища в генезі захворювань: [науково-методич. посіб.] / І.М. Маруненко, Л.Г. Горяна, Є.О. Неведомська. – К.: Вітас, 2010. – 64 с.
13. Савенкова І.І. Клінічна психологія: [навч. посібн.] / І.І.Савенкова. – Одеса: Академа, 2010. – 284с.
14. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: [підручник] / Віктор Миколайович Синьов. – Частина I – Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.
15. Специальная педагогика: [учебное пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Л.И. Аксёнова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др. / Под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2001. – 400 с.
16. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
17. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001. – 312 с.
18. Хрестоматія з логопедії: Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія: [навчальний посібник] / За заг. ред. М.К. Шеремет, І.В. Мартиненко. – К.: КНТ, 2008. – 380 с.

Додаткова:

1. Архипова Е. Ф. Коррекционная работа с детьми с церебральным параличом (доречевой период). — М., 1991.
2. Ахутина Т.В. Преодоление трудностей учения: нейропсихологический подход / Т.В. Ахутина, Н.М. Пылаева. – СПб: Питер, 2008. – 320 с.: ил.
3. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: [монографія] / Алла Михайлівна Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 376 с.
4. Вавіна Л.С. Розвиваємо у дитини вміння бачити: Від народження до 6 років: [поради батькам] / Л.С. Вавіна, В.М. Ремаржевська. – К.: Літера ЛТД, 2008. – 128 с., іл.
5. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: [навчально-методичний посібник] / Л.Б. Люндквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов [та ін.]. – К.: Герб, 2007. – 288 с.

6. Зейгариик Б. В., Братусь Б. С. Очерки по психологии аномального развития личности. — М., 1980.
7. Ілляшенко Т.Д. Аномальна дитина в школі / Т.Д. Ілляшенко, Н.М. Стадненко. — Київ, 1995. — 199с.
8. Ілляшенко Т.Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у реабілітаційному центрі (Дошкільний і молодший шкільний вік) / Т.Д. Ілляшенко, А.Г. Обухівська, О.В. Романенко, Н.С. Скрипка. — К., 2003. — 155 с.
9. Ковалев В.В. Психиатрия детского возраста. — М, Медицина, 1995. — 607 с.
- 10.Максимова Н.Ю., Милютин Е.Л. Курс лекций по детской патопсихологии: Учебное пособие. — Ростов и/Д: Феникс, 2000. — 576 с.
- 11.Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. — 1997. — № 6. — С. 3-14.
- 12.Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика (ранний и дошкольный возраст). — М., 1997.
- 13.Марковская И. Ф. Задержка психического развития: Клиническая и нейропсихологическая диагностика. — М., 1993.
- 14.Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология: Учебное пособие / В.Д.Менделевич. — 6-е изд.— М. : МЕДпресс-информ, 2008.— 432 с.
- 15.Соботович Е.Ф. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению / Евгения Фёдоровна Соботович. — К., 1998.
- 16.Семенова К.А. Лечение двигательных расстройств при детских церебральных паралічах. — М.: Изд-во: «Медицина», 1976. — 127 с.
- 17.Специальная педагогика / Под ред. Н. М. Назаровой. — М.: Академия, 2000.